

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเรื่องประเพณีกินคองของชาวภูไทที่อาศัยอยู่ในตำบลโพนทอง ตำบลเรณู ตำบลเรณูใต้ อำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Quality Research) ใช้แบบการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ประเพณีกินคองและคำเขียนของชาวภูไทในตำบลโพนทอง ตำบลเรณู ตำบลเรณูใต้ อำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม ผู้วิจัยได้แบ่งการวิจัยตามขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกกรณีศึกษาเชิงคุณภาพ (Quality Research) โดยเลือกศึกษาประเพณีกินคองของชาวภูไทในบริเวณตำบลโพนทอง ตำบลเรณู ตำบลเรณูใต้ อำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม โดยมีเหตุผลดังนี้

1. ชาวภูไทเป็นกลุ่มชนขนาดกลาง ที่ตั้งถิ่นฐานอาศัยในบริเวณภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทยที่มีเอกลักษณ์เฉพาะด้านวัฒนธรรมท้องถิ่นที่โดดเด่น เช่น การดำนาง การบายศรี เป็นต้น และมีประวัติความเป็นมาที่น่าสนใจ
2. เป็นชาวภูไทแท้ กลุ่มชาวภูไทที่ยังไม่ได้ผสมกับชาติพันธุ์เผ่าอื่น ๆ และมีวัฒนธรรมท้องถิ่นที่โดดเด่นจึงมีความน่าสนใจที่จะศึกษาวิจัยประเพณีกินคองของชาวภูไท
3. ผู้วิจัยมีความคุ้นเคยกับคนในพื้นที่พอสมควรซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญ ที่ทำให้การรวบรวมข้อมูลภาคสนามเป็นไปอย่างสะดวก และข้อมูลที่ได้จะมีความถูกต้องและน่าเชื่อถือยิ่งขึ้น
4. กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นชาวภูไทที่อยู่ในบริเวณตำบลโพนทอง อำเภอเรณู ตำบลเรณูใต้ อำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม
5. กลุ่มผู้รู้ ผู้นำทางศาสนาได้แก่ครูโรงเรียนเรณูนครวิทยานุกูลจำนวน 5 ท่าน
6. กลุ่มผู้ปฏิบัติ ได้แก่กลุ่มผู้ประกอบการพืชรักในงานแต่งงาน จำนวน 8 คน
7. กลุ่มทั่วไป ได้แก่ผู้ที่อยู่ในพิธีกรรมประเพณีการกินคองของชาวภูไท

2. เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสัมภาษณ์ปลายเปิดที่ได้สร้างขึ้นจากการศึกษาแบบสัมภาษณ์ของวิราวรรณชาติบุตร ตลอดจนเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและจากตัวผู้ทำ การศึกษาได้คิดค้นขึ้นเอง จากนั้นจึงนำแบบสัมภาษณ์ที่ได้สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษา ได้ทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงเนื้อหาเพื่อให้มีเนื้อความครอบคลุมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ทุกข้อแล้วจึงนำไปเก็บข้อมูลในพื้นที่ที่ทำการวิจัยโดยผู้วิจัยได้แบ่งหัวข้อในการสัมภาษณ์ออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับประเพณีกินดองของชาวภูไท

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับคำเหมียนเขย

ตอนที่ 4 แนวทางการอนุรักษ์ และประเพณีกินดอง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาทุกครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) จะใช้การศึกษา 1) จากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการศึกษา 2) ส่วนการเก็บรวบรวมข้อมูลและการศึกษาภาคสนามนั้นจะใช้วิธีการสังเกตและการสัมภาษณ์ซึ่งก็จะมีเครื่องมือที่ช่วยในการทำการศึกษาดังนี้ สมุดบันทึกประจำวัน กล้องถ่ายภาพ และเทปบันทึกเสียงซึ่งผู้วิจัยได้ทำความเข้าใจ และขออนุญาตบันทึกภาพและเสียงจากผู้ถูกสัมภาษณ์ก่อนทุกครั้ง เพื่อให้ได้ข้อมูลตรงตามเป้าหมาย ในการสังเกตนั้นจะใช้การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-participant Observation) ส่วนการสัมภาษณ์นั้นจะใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) โดยแบ่งได้ดังนี้

1. การศึกษาจากเอกสาร

เป็นการศึกษาข้อมูลพื้นฐานของหมู่บ้านและเอกสารที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้ประกอบเป็นแนวทางในการประกอบการวิจัย

2. การสังเกต

การศึกษาคครั้งนี้จะใช้การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-participant Observation) คือใช้การสังเกตห่าง ๆ ทั้งเพื่อให้ได้ข้อมูลที่หลากหลายยิ่งขึ้น

3. การสัมภาษณ์

การวิจัยครั้งนี้จะใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสำรวจพื้นที่ที่วิจัย และปรึกษาผู้รู้เนื้อหา ก่อนการสัมภาษณ์

4. การจดบันทึกภาคสนาม (Field Notes)

ใช้บันทึกข้อมูลที่ได้จากการสังเกตและการสัมภาษณ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับเรื่องที่ทำการศึกษาอย่างเป็นระบบ โดยจะแยกการบันทึกในแต่ละประเด็นที่ทำการศึกษา

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลนั้นหลังจากผู้ศึกษาได้รวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสังเกตสัมภาษณ์และจดการบันทึกข้อมูลแล้ว ได้ทำการจัดระเบียบข้อมูลให้เป็นหมวดหมู่ตามประเด็นที่ทำการศึกษาเพื่อให้เข้าใจง่ายและมีความเชื่อมโยง โดยใช้การวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงเหตุผลเปรียบเทียบการวิจัยหรือแนวคิดที่มีผู้ได้ศึกษามาแล้วตลอดกระบวนการวิจัย

การตรวจสอบข้อมูลนั้น เมื่อได้ข้อมูลทุกส่วนที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยที่ได้จากการรวบรวมมา แล้วผู้วิจัยก็จะนำมาจัดเป็นหมวดหมู่ และทำการตรวจสอบข้อมูลเหล่านั้นว่า มีเนื้อหาสมบูรณ์ครบถ้วนหรือไม่เพียงใด เมื่อพบว่าประเด็นใด หรือส่วนไหนที่ยังไม่มีความสมบูรณ์ก็จะทำการเก็บข้อมูลเพิ่มเติมจนได้ข้อมูลที่ครบถ้วน และครอบคลุมวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งใจไว้อย่างชัดเจนจากนั้นจึงจะได้นำมาเสนอผลการศึกษาโดยวิธีการพรรณนาวิเคราะห์